ส่วนที่สอง ครอบครัว

ฟ้องให้รับเด็กเป็นบุตร: ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1555 และกำหนดเวลาฟ้องตามมาตรา 1556

เมื่อบิดาไม่ยอมจดทะเบียนรับรองบุตร ฝ่ายเด็กฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1555 ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 1556 ซึ่งเมื่อเด็กบรรลุนิติภาวะแล้วต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ และเมื่อบิดาถึงแก่ความตายก่อนจดทะเบียน มาตรา 1558 ให้ฟ้องได้ภายในกำหนดอายุความมรดก

ปรับปรุงล่าสุด 22 พฤศจิกายน 2569 · ผู้รับผิดชอบเนื้อหา เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamfamilylaw.com/family/child-legitimation/paternity-suit/

สาระสำคัญ

- เมื่อบิดาไม่ยอมจดทะเบียนรับรองบุตร ฝ่ายเด็กฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1555 ซึ่งวางข้อเท็จจริงเจ็ดประการที่ก่อข้อสันนิษฐานความเป็นบิดา
- ชื่อบิดาในทะเบียนคนเกิดก่อข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1555 (4) ต่อเมื่อมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น
- ระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ฟ้องได้ตลอด เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะตามมาตรา 1556 และศาลฎีกาใช้กำหนดนี้โดยเคร่งครัด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549 และที่ 9574/2551)
- ถ้าเด็กตายในระหว่างที่ยังมีสิทธิฟ้อง ผู้สืบสันดานของเด็กฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กตายหรือนับแต่วันที่รู้เหตุ แล้วแต่กรณี แต่ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กตาย ตามมาตรา 1556 วรรคสี่
- เมื่อบิดาถึงแก่ความตายก่อนจดทะเบียน มาตรา 1558 ให้ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตายได้ภายในกำหนดอายุความมรดก และยังต้องอยู่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 1556 วรรคสาม

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ข้อสันนิษฐานเจ็ดประการตามมาตรา 1555

เมื่อบิดาไม่ยอมจดทะเบียนรับรองบุตร ฝ่ายเด็กฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรได้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1555 วางข้อสันนิษฐานเจ็ดประการที่ทำให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย และมาตรา 1556 กำหนดตัวผู้ฟ้องตามอายุของเด็ก รวมทั้งกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ

เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจดทะเบียนรับรองบุตร กรณีบิดาเป็นฝ่ายขอจดทะเบียนอยู่ในหน้าการจดทะเบียนรับรองบุตรที่สำนักทะเบียน และหน้ารับรองบุตรเมื่อมารดาไม่ยินยอม

ข้อเท็จจริงเจ็ดประการตามมาตรา 1555 วรรคหนึ่ง ได้แก่ (1) การข่มขืนกระทำชำเรา ฉุดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ (2) การลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาวหรือการล่อลวงร่วมประเวณีในระยะเวลาเช่นนั้น (3) เอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน (4) ทะเบียนคนเกิดระบุว่าเด็กเป็นบุตร โดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น (5) บิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้ (6) การร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาเช่นนั้น และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กมิได้เป็นบุตรของชายอื่น และ (7) พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร[1]

อนุมาตรา (4) เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับชื่อบิดาในสูติบัตร ชื่อบิดาในสูติบัตรไม่ใช่กรณีหนึ่งในสามกรณีของมาตรา 1547[2] แต่เป็นเพียงข้อเท็จจริงที่ก่อข้อสันนิษฐานในคดี และก่อได้ต่อเมื่อ “มีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น” สูติบัตรที่มารดาแจ้งชื่อบิดาฝ่ายเดียวจึงยังไม่พอ ส่วนอนุมาตรา (7) วรรคสองของมาตราเดียวกันอธิบายว่าให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องฉันบิดากับบุตร “เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตน” หลักฐานการโอนเงินค่าเล่าเรียน ภาพถ่ายในงานของครอบครัว และเอกสารที่บิดาลงชื่อในฐานะผู้ปกครอง จึงเป็นพยานที่ควรเก็บรักษาไว้ วรรคสามปิดท้ายว่า ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ ให้ศาลยกฟ้อง ข้อสันนิษฐานทั้งเจ็ดจึงหักล้างได้ด้วยพยานหลักฐานที่แสดงว่าความเป็นบิดาเป็นไปไม่ได้ ซึ่งรวมถึงผลตรวจสารพันธุกรรมตามมาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553[3]

ผู้ฟ้องและกำหนดเวลาฟ้องตามมาตรา 1556

มาตรา 1556 กำหนดตัวผู้ฟ้องตามช่วงอายุของเด็ก ถ้าเด็กอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ฟ้องแทน และถ้าเด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อฟ้องแทนเด็ก เมื่อเด็กอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเองโดยไม่จำต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม และเมื่อเด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว ต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ[4]

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๖
>
> การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมีแต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้
>
> เมื่อเด็กมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเอง ทั้งนี้ โดยไม่จำต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
>
> ในกรณีที่เด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว **จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ**
>
> ในกรณีที่เด็กตายในระหว่างที่เด็กนั้นยังมีสิทธิฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรอยู่ ผู้สืบสันดานของเด็กจะฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก็ได้ ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรภายหลังที่เด็กนั้นตายผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้เหตุดังกล่าว **แต่ทั้งนี้ ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย**
>
> การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่ผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

วรรคสี่ใช้กับกรณีเด็กตายในระหว่างที่ยังมีสิทธิฟ้อง ผู้สืบสันดานของเด็กฟ้องได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กตาย ถ้าได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กตาย หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้เหตุ ถ้ารู้เหตุภายหลังที่เด็กตาย แต่ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กตาย และวรรคห้าให้นำวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้เมื่อผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์

สิทธิตามวรรคสี่เป็นของฝ่ายเด็ก กรณีบิดาขอจดทะเบียนรับเด็กซึ่งถึงแก่ความตายแล้ว ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5661/2559 วินิจฉัยว่าไม่มีบทกฎหมายรับรองสิทธิให้ผู้อ้างว่าเป็นบิดานำคดีไปสู่ศาลเพื่อขอให้จดทะเบียนรับเด็กที่ถึงแก่ความตายแล้ว[5] ส่วนกรณีมารดาถึงแก่ความตายก่อนการจดทะเบียน เป็นเรื่องความยินยอมตามมาตรา 1548[6] ซึ่งอธิบายไว้ในหน้าการจดทะเบียนรับรองบุตรที่สำนักทะเบียน

กำหนดเวลาตามวรรคสามเป็นเหตุให้สิทธิฟ้องสิ้นไปเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ บุคคลบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 19 หรือเมื่อทำการสมรสโดยชอบตามมาตรา 20[7][8][9] เด็กที่สมรสเมื่ออายุ 18 ปีจึงมีเวลาฟ้องถึงก่อนครบหนึ่งปีนับแต่วันสมรส มิใช่ถึงอายุ 21 ปี ถ้อยคำ “จะต้อง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ฟ้องคดีภายในหนึ่งปี” ไม่มีข้อยกเว้นเขียนต่อท้ายในมาตรา 1556 เมื่อพ้นกำหนดแล้ว แนวทางที่ยังเหลือขึ้นอยู่กับการกระทำของบิดาเอง คือการที่บิดามาขอจดทะเบียนรับรองตามมาตรา 1548 ซึ่งไม่มีกำหนดเวลา หรือการที่บิดาได้รับรองบุตรนอกกฎหมายแล้วตามมาตรา 1627 ซึ่งให้ถือว่าบุตรนั้นเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย[10] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3158/2536 วินิจฉัยว่าบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้แสดงออกต่อผู้อื่นว่าเป็นบุตรของตนและให้ใช้นามสกุลตลอดมา ถือว่าเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว[11]

ศาลฎีกาใช้กำหนดเวลานี้โดยเคร่งครัด ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549 ผู้ร้องอายุ 34 ปี ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าตนเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะแล้ว แม้ผู้ร้องจะอ้างว่าเพิ่งถูกโต้แย้งสิทธิเมื่อไปขอรับเงินสงเคราะห์หลังผู้ตายถึงแก่ความตาย การใช้สิทธิทางศาลก็ยังอยู่ใต้บังคับกำหนดเวลานั้น

> คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549[12]
>
> ผู้ร้องอายุ 34 ปี ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าตนเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะตามมาตรา 1556 วรรคสาม คดีขาดอายุความ แม้อ้างว่าผู้ตายไม่เคยปฏิเสธและเพิ่งถูกโต้แย้งสิทธิเมื่อขอรับเงินสงเคราะห์หลังผู้ตายถึงแก่ความตาย ก็ยังอยู่ใต้บังคับกำหนดเวลานั้น
>
> > “แต่การใช้สิทธิทางศาลของผู้ร้องก็ยังต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติเรื่องอายุความดังกล่าวด้วย ผู้ร้องจะอ้างว่าผู้ร้องเพิ่งถูกโต้แย้งสิทธิ คดียังไม่ขาดอายุความหาได้ไม่”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9574/2551 เสริมว่าแม้ยื่นเป็นคำร้องขอฝ่ายเดียว ก็เป็นคำฟ้อง และต้องห้ามตามมาตรา 1556 เมื่อยื่นเกินหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ โดยศาลไม่จำต้องวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นบุตรหรือไม่[13] ส่วนตัวบิดาเองไม่มีกำหนดเวลาเช่นนี้ และศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5661/2559 ยืนยันว่าบิดาจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรได้ไม่ว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะแล้วหรือไม่[14]

กรณีบิดาถึงแก่ความตายก่อนจดทะเบียน: การฟ้องตามมาตรา 1558

เมื่อบิดาถึงแก่ความตายก่อนมีการจดทะเบียน มาตรา 1558 บัญญัติให้ฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตายได้ ถ้าได้ฟ้อง “ภายในกำหนดอายุความมรดก” และศาลพิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เด็กมีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ถ้ามีการแบ่งมรดกไปแล้ว ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม[15] อายุความมรดกตามมาตรา 1754 คือหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตายหรือนับแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก และไม่ว่ากรณีใดห้ามฟ้องเมื่อ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

พ้นสิบปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย[16] มาตรา 1755 กำหนดว่าอายุความหนึ่งปีนั้นจะยกขึ้นต่อสู้ได้ก็แต่โดยบุคคลซึ่งเป็นทายาท บุคคลซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิของทายาท หรือผู้จัดการมรดก[17] ครอบครัวที่บิดาเสียชีวิตกะทันหันจึงควรถือวันตายของบิดาเป็นจุดเริ่มนับอายุความมรดกไว้ก่อน และเริ่มรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 1555 ทันที นอกจากนี้ การฟ้องตามมาตรา 1558 ยังต้องอยู่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 1556 วรรคสามด้วย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549[18] และที่ 9574/2551[19] เป็นคดีที่ยื่นหลังบิดาถึงแก่ความตาย และศาลฎีกาใช้กำหนดหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะกับคดีทั้งสอง บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วจึงต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ ไม่ว่าบิดาจะถึงแก่ความตายเมื่อใด เรื่องการแบ่งทรัพย์มรดกระหว่างทายาทอยู่ในบทความแบ่งมรดก

กฎหมายเปรียบเทียบ: คดีขอให้รับรองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 787

ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 787 ให้บุตร ผู้สืบสันดานโดยตรงของบุตร หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของบุคคลเหล่านั้น ฟ้องคดีขอให้รับรองบุตร (認知の訴え นินจิ โนะ อุตตาเอะ คือคดีฟ้องให้บิดาหรือมารดารับรองบุตร) ได้ เว้นแต่เมื่อพ้นสามปีนับแต่วันที่บิดาหรือมารดาถึงแก่ความตาย

เมื่อเทียบกับกฎหมายไทย กำหนดเวลาของญี่ปุ่นผูกกับความตายของบิดาหรือมารดา ระหว่างที่บิดายังมีชีวิตอยู่ ตัวบทไม่ได้จำกัดเวลาฟ้องไว้ ส่วนมาตรา 1556 ของไทยผูกกำหนดเวลากับอายุของเด็ก คือเด็กที่บรรลุนิติภาวะแล้วต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ และกรณีบิดาถึงแก่ความตายแล้ว มาตรา 1558 ให้ฟ้องภายในกำหนดอายุความมรดก ข้อสังเกตของผู้เขียนคือสิทธิฟ้องของบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยสิ้นไปเร็วกว่ากฎหมายญี่ปุ่นมาก บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วจึงไม่ควรรอจนบิดาถึงแก่ความตาย

นิติเศรษฐศาสตร์: ต้นทุนของการก่อตั้งความเป็นบิดาตามกฎหมายและกำหนดเวลาฟ้องตามมาตรา 1556

งานของ Maya Rossin-Slater ในวารสาร American Economic Journal: Applied Economics ค.ศ. 2017 ศึกษาการปฏิรูปกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาที่ลดต้นทุนของการก่อตั้งความเป็นบิดาตามกฎหมาย (legal paternity establishment) ลงอย่างมาก บทคัดย่อรายงานว่าการก่อตั้งความเป็นบิดาที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการสมรสของบิดามารดาที่ลดลง และแม้บิดาที่ไม่ได้สมรสจะมีส่วนร่วมกับ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

บุตรมากขึ้นในบางด้าน ผลสุทธิต่อการมีส่วนร่วมของบิดาและความเป็นอยู่ของเด็กเป็นลบหรือเป็นศูนย์ งานนี้ศึกษาสหรัฐอเมริกาและมิได้ศึกษาประเทศไทย จึงนำตัวเลขหรือข้อสรุปเชิงสาเหตุมาใช้กับไทยไม่ได้

ผู้เขียนเห็นว่าข้อที่ใช้ได้กับการอ่านกฎหมายไทยคือ ต้นทุนของการทำให้ความเป็นบิดามีผลทางกฎหมาย มีผลต่อพฤติกรรมของบิดามารดา กฎหมายไทยวางต้นทุนนี้ไว้ต่างกันระหว่างสองฝ่าย ฝ่ายบิดาขอจดทะเบียนตามมาตรา 1548 ได้โดยไม่มีกำหนดเวลา เมื่อได้รับความยินยอมหรือคำพิพากษาของศาล ส่วนฝ่ายเด็กต้องฟ้องคดีและนำสืบข้อเท็จจริงตามมาตรา 1555 ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 1556 กำหนดหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะให้น้ำหนักแก่ความแน่นอนของฐานะบิดาและของกองมรดก มากกว่าโอกาสที่บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วจะใช้สิทธิในภายหลัง ความเห็นในหัวข้อนี้เป็นการวิเคราะห์ของผู้เขียนจากโครงสร้างตัวบท มิใช่ข้อค้นพบเชิงประจักษ์

ความรู้ข้ามศาสตร์: การที่บิดาไม่ได้อยู่ร่วมกับบุตร

ด้านสังคมวิทยาครอบครัว งานทบทวนวรรณกรรมของ Sara McLanahan, Laura Tach และ Daniel Schneider ในวารสาร Annual Review of Sociology ค.ศ. 2013 รวบรวมงานวิจัยที่ใช้วิธีวิเคราะห์เข้มงวดกว่าการเปรียบเทียบภาคตัดขวาง บทคัดย่อสรุปว่างานเหล่านั้นยังคงพบผลทางลบของการที่บิดาไม่ได้อยู่ร่วมกับบุตรต่อความเป็นอยู่ของบุตร แม้ขนาดของผลจะเล็กกว่าที่งานภาคตัดขวางเคยรายงาน และหลักฐานหนักแน่นที่สุดในเรื่องการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย การปรับตัวทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก และสุขภาพจิตในวัยผู้ใหญ่ งานนี้วัดการที่บิดาไม่ได้อยู่ในครัวเรือน มิใช่สถานะทางกฎหมาย และมิได้ศึกษาประเทศไทย การจดทะเบียนรับรองบุตรจึงไม่ใช่หลักประกันว่าบิดาจะมีส่วนร่วมเลี้ยงดู แต่เป็นเงื่อนไขทางกฎหมายที่ทำให้การมีส่วนร่วมนั้นมีฐานรองรับ ทั้งอำนาจปกครองตามมาตรา 1566[20] และหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูที่บังคับได้ตามมาตรา 1564[21] และมาตรา 1598/38[22]

คำถามที่พบบ่อยเรื่องฟ้องให้รับเด็กเป็นบุตร

คำถามที่พบบ่อยในหัวข้อนี้เกี่ยวกับกำหนดเวลาฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1556 และผลของชื่อบิดาในทะเบียนคนเกิดตามมาตรา 1555 (4)

บิดาไม่ยอมรับรองบุตร ฝ่ายเด็กฟ้องได้ถึงเมื่อใด

ฝ่ายเด็กฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรได้ตามมาตรา 1555 และมาตรา 1556 ระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ฟ้องได้ตลอด โดยผู้แทนโดยชอบธรรมฟ้องแทนเมื่อเด็กอายุยังไม่ครบ 15 ปีบริบูรณ์ และเด็กฟ้องเองเมื่ออายุ 15 ปีบริบูรณ์แล้ว เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

อายุ 20 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 19 หรือเมื่อสมรสโดยชอบตามมาตรา 20 ถ้าเด็กตายขณะยังมีสิทธิฟ้องผู้สืบสันดานของเด็กฟ้องได้ภายในกำหนดตามมาตรา 1556 วรรคสี่ ซึ่งยาวที่สุดไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่เด็กตาย ศาลฎีกาใช้กำหนดหนึ่งปีนี้โดยเคร่งครัด แม้ยื่นเป็นคำร้องขอก็ถือเป็นคำฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549 และที่ 9574/2551)

ใส่ชื่อบิดาในสูติบัตรแล้ว ถือว่ารับรองบุตรแล้วหรือไม่

ยังไม่ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา เพราะมาตรา 1547 กำหนดไว้สามกรณีเท่านั้น คือ บิดามารดาสมรสกันในภายหลัง บิดาจดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร ชื่อบิดาในทะเบียนคนเกิดเป็นข้อเท็จจริงที่ก่อข้อสันนิษฐานในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา 1555 (4) เมื่อมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น และข้อสันนิษฐานนี้ตกไปถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กได้ตามวรรคสาม อย่างไรก็ดี ชื่อบิดาในสูติบัตรประกอบกับพฤติการณ์อื่นอาจเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้เด็กเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วตามมาตรา 1627 ซึ่งมีผลต่อสิทธิรับมรดก ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3158/2536 ศาลฎีกาฟังว่าเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วจากสำเนาทะเบียนบ้านที่ระบุชื่อบิดา ประกอบกับการที่บิดาแสดงออกต่อผู้อื่นว่าเป็นบุตรของตนและให้ใช้นามสกุลของบิดาตลอดมา รายละเอียดอยู่ในหน้าบุตรนอกสมรสที่บิดารับรองแล้วกับสิทธิรับมรดกของบิดา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

แหล่งอ้างอิงต่างประเทศและงานวิชาการ

ตัวบทกฎหมายต่างประเทศในหน้านี้สำนักงานเปิดอ่านจากเว็บไซต์ทางการ laws.e-gov.go.jp เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2569 และงานวิชาการตรวจข้อมูลบรรณานุกรมกับฐานข้อมูล Crossref เมื่อ 21 และ 22 พฤศจิกายน 2569 ข้อความภาษาไทยข้างต้นเป็นการสรุปความของสำนักงาน ไม่ใช่คำแปลทางการและไม่ใช่การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1555 และมาตรา 1556 ด้วยกฎหมายต่างประเทศ

1. 民法 (ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น) 第七百八十七条 (มาตรา 787) “子、その直系卑属又はこれらの者の法定代理人は、認知の訴えを提起することができる。ただし、父又は母の死亡の日から三年を経過したときは、この限りでない。” ที่มา: e-Gov 法令検索 (ระบบค้นหากฎหมายของรัฐบาลญี่ปุ่น) https://laws.e-gov.go.jp/law/129AC0000000089 ตรวจถ้อยคำเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2569 คำแปลไทยในเนื้อหาเป็นของผู้เขียน
2. Maya Rossin-Slater, “Signing Up New Fathers: Do Paternity Establishment Initiatives Increase Marriage, Parental Investment, and Child Well-Being?” (การลงทะเบียนบิดา: โครงการก่อตั้งความเป็นบิดาเพิ่มการสมรส การลงทุนของบิดามารดา และความเป็นอยู่ของเด็กหรือไม่), American Economic Journal: Applied Economics (วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ของสมาคมเศรษฐศาสตร์อเมริกัน) 9(2): 93–130 (2017), DOI 10.1257/app.20150314 ตรวจข้อมูลบรรณานุกรมและบทคัดย่อกับ Crossref เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 สรุปสาระจากบทคัดย่อ ยังไม่ได้อ่านตัวงานฉบับเต็ม
3. Sara McLanahan, Laura Tach, Daniel Schneider, “The Causal Effects of Father Absence” (ผลเชิงสาเหตุของการที่บิดาไม่ได้อยู่ร่วมกับบุตร), Annual Review of Sociology 39(1): 399–427 (2013), DOI 10.1146/annurev-soc-071312-145704 ตรวจข้อมูลบรรณานุกรมและบทคัดย่อกับ Crossref เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2569 สรุปสาระจากบทคัดย่อ ยังไม่ได้อ่านตัวงานฉบับเต็ม

ข้อมูลอ้างอิงของหน้านี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19, 20, 1448, 1547, 1548, 1555, 1556, 1558, 1564, 1566, 1598/38, 1627, 1754, 1755
ใช้บังคับแล้ว ถ้อยคำตามฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติมที่ฐานข้อมูลแสดง ณ วันที่ตรวจ · ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา 160
ใช้บังคับแล้ว ถ้อยคำตามฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติมที่ฐานข้อมูลแสดง ณ วันที่ตรวจ · ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

คำพิพากษาศาลฎีกา 5661/2559 · 3158/2536 · 4786/2549 · 9574/2551 · 2473/2545
เปิดอ่านบนระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

ถ้อยคำตัวบทฉบับเต็มและลิงก์แหล่งที่มาอยู่ในเชิงอรรถท้ายหน้า · ปรับปรุงหน้าเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

ข้อจำกัด: หน้านี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ผลของแต่ละคดีขึ้นกับข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และดุลพินิจของศาล ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายสำหรับคดีใดคดีหนึ่ง และไม่ใช่คำรับรองผลของคดี

ตัวบท ถ้อยคำกฎหมายคัดคำต่อคำ **คำวินิจฉัยของศาล** สาระของคำพิพากษาศาลฎีกา **ความเห็นของสำนักงาน** การวิเคราะห์ของผู้เขียน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

เชิงอรรถและแหล่งที่มา

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๕ บัญญัติว่า “ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (๑) เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเราฉุดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ (๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาวหรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ (๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน (๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น (๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้ (๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมิได้เป็นบุตรของชายอื่น (๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องฉันบิดากับบุตรซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ ให้ยกฟ้องเสีย”

   ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๑ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ บัญญัติว่า “เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มิได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร”

   ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

3. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๖๐ บัญญัติว่า “**เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในระหว่างการพิจารณาคดีเมื่อคู่ความฝ่ายใดร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไปให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเห็นสมควร ตรวจร่างกาย เก็บตัวอย่างเลือด สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นข้อพิพาทที่สำคัญแห่งคดี ทั้งนี้ ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ถือเป็นสิทธิของคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นที่จะยินยอมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีผู้เยาว์อายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ก่อนที่แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญจะเก็บตัวอย่างเลือด สารคัดหลั่ง หรือสารพันธุกรรมของผู้เยาว์เพื่อใช้ในการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์นั้นด้วย หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือกระทำการป้องปัดขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ให้ความยินยอมให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงที่ต้องการให้ตรวจพิสูจน์เป็นผลร้ายแก่คู่ความฝ่ายนั้น** ให้แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลสั่งตามมาตรานี้ ได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

   ที่มา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. วรรคที่เนื้อความอ้างพิมพ์ตัวหนา ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๖ บัญญัติว่า “การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมีแต่

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้ เมื่อเด็กมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเอง ทั้งนี้ โดยไม่จำต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม ในกรณีที่เด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ ในกรณีที่เด็กตายในระหว่างที่เด็กนั้นยังมีสิทธิฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรอยู่ ผู้สืบสันดานของเด็กจะฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก็ได้ ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรภายหลังที่เด็กนั้นตายผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้เหตุดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่ผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5661/2559 (ป.พ.พ. มาตรา 1548, 1549, 1552, 1556, 1558; ป.วิ.พ. มาตรา 55). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “คำว่า "ไม่อาจให้ความยินยอม" ย่อมหมายถึงกรณีที่เด็กไม่อยู่ในภาวะที่จะให้ความยินยอมได้ เช่น เด็กยังไร้เดียงสา หรือเป็นคนวิกลจริต เป็นต้น หาใช่เป็นกรณีที่เด็กสิ้นสภาพบุคคลแล้วไม่”

   ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 · ข้อจำกัด: เป็นคำวินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ (ครั้งที่ 7/2559) ซึ่งวินิจฉัยภายหลังและต่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2473/2545 ที่เคยให้บิดาใช้สิทธิทางศาลได้เมื่อมารดาและบุตรถึงแก่ความตายแล้ว อ่านจากข้อความที่ระบบสืบค้นแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

6. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๘ บัญญัติว่า “บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้”

   ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

7. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์”

   ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

8. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔๘”

   ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

9. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ บัญญัติว่า “การสมรสจะกระทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. มาตรา ๑๔๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

10. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๗ บัญญัติว่า “บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3158/2536 (ป.พ.พ. มาตรา 1627, 1639). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้แสดงออกต่อผู้อื่นว่าบุตรเป็นบุตรของตนและให้ใช้นามสกุลตลอดมา ถือว่าเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว”
ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 · ข้อจำกัด: คดีหลักเป็นเรื่องพินัยกรรมที่ทำขณะเจ้ามรดกไม่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ อ่านจากข้อความที่ระบบสืบค้นแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

12. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549 (ป.พ.พ. มาตรา 1556 วรรคสาม; ป.วิ.พ. มาตรา 55). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “แต่การใช้สิทธิทางศาลของผู้ร้องก็ยังต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติเรื่องอายุความดังกล่าวด้วย ผู้ร้องจะอ้างว่าผู้ร้องเพิ่งถูกโต้แย้งสิทธิ คดียังไม่ขาดอายุความหาได้ไม่”
ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากข้อความที่ระบบสืบค้นแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

13. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9574/2551 (ป.พ.พ. มาตรา 1556; ป.วิ.พ. มาตรา 1 (3)). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอจึงเป็นคำฟ้อง”
ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากข้อความที่ระบบสืบค้นแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

14. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5661/2559 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

15. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๘ บัญญัติว่า “การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตายที่ได้ฟ้องภายในกำหนดอายุความมรดก ถ้าศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เด็กนั้นมีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ในกรณีที่ได้มีการแบ่งมรดกไปแล้ว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยเรื่องลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

16. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย หรือนับแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก คดีฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อผู้รับพินัยกรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงสิทธิซึ่งตนมีอยู่ตามพินัยกรรม ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๙๓/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้อันมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหนี้นั้นฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก ถึงอย่างไรก็ดี สิทธิเรียกร้องตามที่ว่ามาในวรรคก่อน ๆ นั้น มิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. คำว่า “มาตรา ๑๙๓/๒๗” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

17. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๕ บัญญัติว่า “อายุความหนึ่งปีนั้น จะยกขึ้นต่อสู้ได้ก็แต่โดยบุคคลซึ่งเป็นทายาท หรือบุคคลซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิของทายาท หรือโดยผู้จัดการมรดก”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

18. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4786/2549 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 12

19. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9574/2551 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 13

20. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ บัญญัติว่า “บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) มารดาหรือบิดาตาย (๒) ไม่แน่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย (๓) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ (๔) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน (๕) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา (๖) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. มาตรา ๑๕๖๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

21. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๔ บัญญัติว่า “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

22. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๓๘ บัญญัติว่า “ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้น ย่อมเรียกจากกันได้ในเมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี”
ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. มาตรา ๑๕๙๘/๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat